

Asia: VN/630/2022

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi laiksi ilmastolain muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Kunnan ilmastosuunnitelman laatimisen aikaväli (14 a § 1 mom)

Kunnan tulee päivittää ilmastosuunnitelma kerran valtuustokaudessa, mikä on Pohjanmaan liiton mielestä luonteva aikaväli ja yhdenmukainen esimerkiksi kuntastrategian päivittämisen kanssa.

Kunnan ilmastosuunnitelman sisältö (14 a § 1–2 mom)

Lakiehdotuksessa säädetään kunnan ilmastosuunnitelman vähimmäisvaatimuksista. Tavoitteena on, että kunnat voisivat toteuttaa ilmastotoimiaan omista lähtökohdistaan ja painottaa suunnitelmassaan kyseiselle kunnalle keskeisiä asioita. Pohjanmaan liitto toteaa, että erilaisten kuntien lähtökohtien huomioiminen on tärkeää, jotta kukin kunta voi ilmastotyössään painottaa oman elinkeino- ja päästörakenteensa kannalta vaikuttavimpia ilmastotoimia. Myös muiden ekologisen kestävyuden kannalta keskeisten näkökulmien, kuten kiertotalouden tai luonnon monimuotoisuuden turvaamisen, sisällyttäminen samaan suunnitelmaan on usein tarkoituksenmukaista. Näin ollen Pohjanmaan liiton mielestä on tärkeää, että kukin kunta voi rakentaa suunnitelmansa joustavasti omien tarpeidensa mukaan.

Lisäksi Pohjanmaan liitto haluaa tuoda esiin, että valtion tuki kunnille sekä ilmastosuunnitelmien laadintaan että ilmastotoimien toteuttamiseen on ensiarvoisen tärkeää. Rahallisen tuen lisäksi kunnat tarvitsevat asiantuntijatukea ja koulutusta, erilaisia kunnille suunnattuja työkaluja sekä yhteistä tietopohjaa. Päästötietojen lisäksi tarvitaan kuntatasoisia tietoja esimerkiksi hiilinieluista ja -varastoista. On tärkeää, että kaikki aineisto on saatavilla sekä suomeksi että ruotsiksi.

Kunnan ilmastosuunnitelman seuranta (14 a § 3 mom)

Pohjanmaan liitto toteaa, että suunnitelmien seuranta on erittäin tärkeää niiden toimeenpanon näkökulmasta. Seurannan avulla ilmastotyöstä tulee koordinoitumpaa ja systemaattisempaa. On tärkeää, että kuntien ilmastosuunnitelmien seurannassa hyödynnettävä tietopohja tuotetaan kansallisesti mahdollisimman kattavasti sekä suomeksi että ruotsiksi.

Kunnan ilmastosuunnitelman huomioiminen kuntastrategiassa ja toimintakertomuksessa (14 a § 3 mom)

Pohjanmaan liiton mielestä on tärkeää, että ilmastosuunnitelmalla on tiivis kytkös kunnan strategiaan ja sen toimintakertomukseen. On tärkeää, että ilmastosuunnitelma sovitetaan yhteen kunnan muun strategisen työn kanssa.

Mahdollisuus laatia ilmastosuunnitelma yhdessä alueen muiden kuntien kanssa (14 a § 4 mom)

Pohjanmaan liitto pitää tärkeänä, että kunnat voivat halutessaan laatia ilmastosuunnitelman yhteistyössä muiden kuntien kanssa. Tämä on ensiarvoisen tärkeää erityisesti pienten kuntien näkökulmasta, sillä yhteistyö mahdollistaa useamman kunnan resurssien yhdistämisen.

Myös maakunnan liitolla voi monessa maakunnassa olla tärkeä yhteen sovittava rooli. Alueiden kehittämistä koskevan nk. toimeenpanolain (756/2021) mukaan maakunnan liiton tehtävänä on edistää luonnonvarojen kestäväää käyttöä sekä ilmastomuutoksen hillintää ja siihen sopeutumista, mikä antaa maakunnan liitolle mahdollisuuden yhteistyössä alueensa kuntien kanssa harjoittaa yhteistyötä ilmastosuunnitelmien laadinnassa. Kunnilla on hyvin erilaiset voimavarat ja käytettävissä olevat resurssit ilmastotyöhön, joten monessa maakunnassa maakunnan liitto toimii kuntien yhteisenä ilmastoresurssina.

Ylipäättään ilmastotyö on kiinteä osa maakunnan kehittämistyötä. Ilmastomuutokseen vastaaminen on keskeinen osa mm. maakuntaohjelmaa, maakuntakaavaa, liikennejärjestelmätyötä ja älykkään erikoistumisen strategiaa. Lakisääteisten suunnittelutehtävien lisäksi maakunnan liitoilla on muitakin merkittäviä keinoja ilmastotyön edistämiseen, kuten hiilineutraaliustiekartat, ilmasto- ja energiastrategiat sekä erilaiset toimenpideohjelmat, kuten sähköautojen latausverkoston alueelliset kehittämissuunnitelmat.

Lisäksi Pohjanmaan liitto painottaa tässäkin kohtaa kansallisesti tuotettujen työkalujen ja pohja-aineistojen merkitystä. Kunnan ilmastosuunnitelma tulee olla mahdollista tehdä kaikissa kunnissa ilman ulkopuolelta ostettavia asiantuntijapalveluja.

Muutoksenhaku valtioneuvoston päätöksiin ilmastolain soveltamisalalla (21 b § 1–4 mom)

Pohjanmaan liitolla ei ole huomautettavaa.

Muutoksenhaku kuntien ilmastosuunnitelmiin (21 b § 5 mom)

Pohjanmaan liitolla ei ole huomautettavaa.

Esityksen vaikutukset (HE-luonnoksen perusteluiden luku 4.2)

Pohjanmaan liitto painottaa, että kuntien ilmastosuunnitelmien laatimiseen ja ilmastotoimien toteuttamiseen tulee varata riittävästi kansallisia resursseja. Lähtökohtaisesti uudesta suunnitteluvaiheesta syntyneet kulut tulee korvata kunnille. On tärkeää, että rahoitus on olemassa, kun laki astuu voimaan seuraavalla valtuustokaudella. Myös maakunnan liittojen rooli kuntien ilmastotyön yhteen sovittajana ja yhteistyön koordinoijana tulee ottaa resurssoinnissa huomioon.

Muut huomiot

On tärkeää, että kaikki materiaali, joka tukee kuntien ilmastotyötä ja ilmastosuunnitelman tekemistä, on saatavilla maksuttomasti kunnille ja maakunnille, aineisto on vertailukelpoista kuntien

kesken ja aineistoa päivitetään säännöllisesti. Lisäksi on tärkeää, että kaikki aineisto on saatavilla myös ruotsiksi

Rajaniemi Varpu
Österbottens förbund - Pohjanmaan liitto

Nori Irina
Österbottens förbund - Pohjanmaan liitto